

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház. I. emelet.
Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések
és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak

Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre
2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítanak.

Szinkör Baján.

A legutóbbi városi közgyűlésen egy városunk kulturális életére nagy fontosságú javaslatból lett jogerős határozat. A közgyűlés ugyanis megszavazta, hogy favázás, de azért fűthető szinkört épít, melynek szinpada tágas és jól felszerelt lesz.

Örömmel, meglepődéssel jegyezzük fel a tényt mindannak dacára, hogy volt idő, amikor véleményünk erről a dologról más volt. Mert soká azon véleményben voltunk, hogy nálunk csakis a február-márciusi időny válik be, amikor is valóban égető szükség van téli színház épületre. Utóbb azonban láttuk és beláttuk, hogy nem az idő szabja meg a szini időny jó vagy rossz voltát, hanem a szintársulat kvalitásai szolgáltatják a döntő okokat. Elég bizonyíték volt erre nézve a legutóbbi szini időny, amikor egészen szokatlan időben, szeptember-október hónapokban állandóan telt házak előtt játszottak váratlanul nemcsak nekünk, hanem a direktornak is. Ha tehát igaz és valóban, kétségenkívül igaz, hogy a jó társulat telt házakat csinál és ha a mi jó társulatunk télen nem jöhet el, gondoskodnunk kell arról, hogy a késő tavaszi vagy kora őszi időben, ha itt van a szintársulat, legyen alkalmas épület, ahol többé-kevésbé modern szinpad és kényelmes nézőtér álljon rendelkezésre és ez utóbbi ne legyen túlságosan meleg és ne legyen fűthetetlen, mert a június lehet nagyon meleg és az október nagyon hűvös. Ezen célokat csakis egy jól megszerkesztett és ügyesen, gondosan föl-

épített szinkör szolgálja. Igaz ugyan, hogy a szinkör építésével devalváljuk a millenáris esztendőben hozott azon határozatot, amelyben állandó — téglából épített — színház-épületről van szó, de ezt nem szabad nagyon tragikusan vennünk. Nem szabad azért, mert akkor még nem volt meg a Szabadkával való feltétlenül kellemes színházi viszonyunk és akkor még arról kellett ábrándoznunk, hogy egy harmadrangú társulat fog nálunk egy-két téli hónapot szenvedni, mert gyenge társulat nem boldogul nálunk. Ámde, amióta a szabadkai szintársulat látja el szellemi igényeinket, azóta valóban felesleges a téli szini időnyről és épített — téglából épített — színházról beszélni.

Azonban, amíg színház- vagy szinkör-építésről van szó, helyén valónak tartjuk az építésre vonatkozólag egyet-mást elmondanunk, ami a kivételre vonatkozik. Legelsőben is fontos dolognak tartjuk, hogy az építő bizottságban olyan egyének is foglaljanak helyet, akik bár nem tagjai a törvényhatósági bizottságnak, de mert sürűn látogatják a színházat, ezen a réven jobb véleményük, hasznavehetőbb gondolataik vannak, mint azoknak, akik évről-évre színházba nem járnak. Ebben a tekintetben a legnagyobb szabadelvűséggel kell eljárni. A pályatervek megvizsgálásához okvetlen kell néhány szingazgatól, esetleg a fővárosi színházak egyik-másik rendezőjét is meghívni, akinek a szakértői véleménye megbecsülhetetlen. Helyi viszonyainkat, ha tekintetbe vesszük, úgy szembe lünik az a tény, hogy nálunk évente többször rendeznek műkedvelő előadást.

Hogy a jelenlegi szinpadon a „Bárány” szállóban, milyen kinos játszani, azt a hivatásos színész nem tudja annyira — rutinja folytán — mint a dilettans. Szükséges tehát a szinkört úgy építeni, hogy annak földszintje könnyen legyen táncsteremmel alakítható és valamely vendéglő helyiség a nézőtérrel szerves kapcsolatba (esetleg fűthető folyosóval) legyen hozható. Az ilyen fűthető és báltermeknek is használható szinkör megbecsülhetetlen szolgálatot teljesíthet városunk kulturális életében.

Végül újra meg újra vissza kell térnünk a régi nótára, egy szinpartoló egyesület megalakítására. Ennek a szükségességéről azt hisszük — nem kell már beszélni és erősen hisszük, hogy annak létrehozatalához csakis a megindítás szükséges. Talán a szinkört építő bizottságban lesz annyi élelmesség, hogy egyik munkáját, a szinkör felépítését elvégezvén, elkezdí másik nem kevésbé fontos munkáját, a szinpartoló egyesület megalakítását. Akkor neki jut a dicsőség, hogy gondoskodott anyagilag és szellemileg is szini szükségleteinkről.

Lengyel Manó.

Baja város törvényhatósági közgyűlése.

— Április hó 8.

1885. óta nem volt a maihoz hasonlóan zajos és egyfolytában négy óra hosszat eltartó közgyűlés a bajai törvényhatósági bizottságnak.

Igy mondják ezt a közgyűlési teremnek ama

T Á R C Z A.

Magyar emlékek Konstantinápolyban.*)

Utirajz. Irta: *Vértesi Károly.*

Sötét pontok. — Bizánzi erődítmények. — Porta aurea. — Azon vonult be a plewnai hős. — Szomorú emlékek. — Meesetrom. — A szívük összetört. — Héttorony. — Pusztul mint Törökország. — A Héttorony foglyai. — A Héttorony udvarán. — Törökország összezsugorodott. — Megszelídültek a törökök. — Török-magyar barátkozás. — A Márványtenger partján. — A görögnek a kertjében. — II. Rákóczy Ferenc síremléke. — Megkoszorúztuk — Zrínyi Ilona síremléke. — Itt vannak a porok. — Guyon tábornok sírja.

A sok fényes helynek megnézése után, mentünk nézni sötét pontokat, melyek fájdalmas megdöbbenéssel dobogatták meg magyar szívünket Konstantinápolyban tartózkodásunk alatt. A galatai fogaskerekű földalatti sikló a tengerparthoz le szállva, a léntát es tolakodást elhagyva, ezíra kajikon mentünk a tulpartra. Az állomásbázistól, esőrtető vasuton, mely a város régi falait helyenként átszeli. A Márványtenger partján haladva, törekedünk a nekünk magyaroknak nagyon, de nagyon szomorú emlékü, mord és rettenetes, az idők folyamán igen megrongálódott Héttornyot**, Konstantinápoly Towerét megnézni, melyhez a haza uralkodó népéből való annyi vitéznek a vére tapadt. Honfibusban beh sok sóhaj szállott innét egykoron a Duna-Tisza köze, a hova visszasírt a lelkiük.

A ki a Héttoronyba belekerült, lélekölő unalomban, ólomlábban jártak annak napjai. A törökök Jedi Kule-nek nevezik. A magyarok elmondhatják róla, hogy élő seb volt annak a lelke, a ki ide bekerült és a mindemag unott terhével, „Hiob”) türelemmel vergődött a vég fele.

*) Mutatóvány a szerzőnek most megjelent „Konstantinápoly” című, 65 képpel illusztrált utirajzából. A könyv kapható az irónál Zomborban. Ára köve 6 korona.

**) Megjegyzem, hogy én az 1898. év előtti bontó eskány alá kerülése előtt néztem meg az omlófélben levő Héttornyot.

*) A Szentírásnak Jób-könyvében van ennek az igaznak a meg nem érdemelt szenvedése, megadó túrése leírva.

A régibb keleti bizneci erődítmények esorbultan málldozó sorozatát láttuk elhagyottan meredezni, a hatalmas falnegyzögeket romokban heverni. Kéves részük van épsegben. A meglévő omlatag falakkal is már a szél üzi játékát. A mi volt rajtuk vakolat, lekalapálta az idő.

A romokból összeütnek egy-egy putrit a szegény emberek. A nyomoruságos ólban kuczogognak.

Az utvonalon, az agyontaposott országuton, egymás mellett, egymás után karikáznak a kilométer típrő kerékpározók. A lovaglót mentén jobban futhatnak, mint Pera és Galata dímbombos, rövid, keskeny utcáin, habár most is, hogy arra járunk, fojtó, tüdőrt rongáló köpporral van itatva a levegő, a mely elgyótri a szemet is.

A romkörnyezetben áll még a viharvert Porta aurea, a melyen a diadalok után császárok és győztes hadvezérek vonultak keresztül. A plewnai hős Ozmán basa is ezen a kapun vonult be, hazaérkezve az orosz fogságból. Most is, hogy erre járunk, egy nemes véru ló száguld alatta, hosszura nyujlja a testét. Mellette teve halad méltósággal, nem nagyon van terhelve.

A rémes Héttorony, hasonlóképen mint a többi romok, a törökök előtti időből származik. Az idő fogya nagyokat harapált ennek is a falából. Nevét a hét tornyától kapta.

Nagyon szomorú emlékek támadtak fel bennünk, látva a vészertű, félig romokban heverő nagy Eörtönházat, kidőlt faltól világosabb és teljesen sötét kihelyeivel, a melyekben az előbb koldassá tett, azután rabláncra fűzött magyarokat, a rettenethellen hősöket, gyakran tűzverű ifjakat huzcoltak elsenyedni, mely elkeseredéssel, égető kínosan, a pokol minden kínját végigszenvedni, minden remény nélkül elve meghalni az odukban, vak, mély, borzalmas éjszakan. Egész valónkban megborzadunk a börtönök látára. Könnyen elkezelheljük, hogy verejték és könny sokszor vegyült a esupán csak szervi életet élőkn, a panaszs hangja sokszor verődött ki az ajkukon, a mig kín tepte őket, a mig birták az életet, s küldtek haza a lelkiük álmát. Elvesztvén az önbizalmat, lelkiükre tovább nem erőszakolhatván rá a reményt, kezükkel csak lemondólag

legyintettek, s belemélyedtek a némaságba, vigaszt csak a felhők körpítáján tul kereshettek. Temetésük azoóban a hazafias érzés feltámadásának volt az ünnepe.

Egy meesetrom van a várudivaron, melynek a földje cseréppé száradt. Ebben a török imádságos házban kényszerítették az elárvuló, lelki furdalásba került fogoly magyarokat, a berces kis hazából is többeket, mikor megviseelte lelküket a szenvedés, az iszlámra áttérni. Több esetben sikerült ez, mikor a szívük összetört, a lelkiük elmerült a kétségbeesésbe, a testük elfásult és a reménytelenség csüggesztett. A meesetrom látára keserűség ömlik el bennünk, megrezdíti szívünket és megértjük a néma fájdalmat. Ha megérsítette lelkét a hiűhűség és kiállt minden próbát, s nem hajolt a fogoly elzárulásra, kegyelemre, bakómunka végzésével, meleg vérpatakok árasztottak testéből, dobták fejét a várkutba. Az ellágyulás pillanatában a szív mélyéig hat az arra való gondolat. A Héttorony megillelte lelketem.

A Héttoronyban, ebben a török Bastille-ben, kegyelemvesztett császári herezegeknek, sok török basáknak*) is anélkül, hogy erős szavuk lett volna róluk, került a nyakára a hurokra kötött selyemzsinór. Nagyvezirekbe, három lófarku**) basakba is belefojtották az életet, mikor kegyelemvesztettek lettek, s nem emelkedhetvén már föléle, lefelé estek, ami közben a szultán a pecsétet visszavette tőlük. Hol titkosan, hol meg nyilvánosan történt ez a politikai másvilágra való küldés, olyan mindenkinek a szemeláttára, hogy a halálra

*) A basa szó, a bás-ágá (főaga) összevonásából származik és a polgári és katonai állásban méltóságot jelent. A törökök inkább a „pasa” szavat használják, „basa” helyett. A pasa szó, a pa-i sah összevonásából ered és a „sah lába” értelemmel bír, mert Perzsiában és más keleti országokban az államhivatalnokokat a sah szemének, kezének, lábának nevezik, mint a kik a sah helyett látnak, tosznek, járnak-keleknek.

**) Törökországban hajdan a lófark a legmagasabb katonai rangot jelképezte. Rendesen aranyos félhóddal végződő pónáról lögött le, s vitték a méltóságos basa előtt ünnepélyes alkalmakkor. Egy lófark illette meg a harmad rendű basákat, két lófark a másod rendűket. A nagyvezírt négy, a szultánt hat lófark illette meg. Ma már csak a kincstárban, fegyvertárakban és muzeumban van meg ez a jelvény.

viharos időkben és az évtizedes esőndélet alatt is stabil alakjai, akikben régmúlt napok reminiscenziái edtek föl a látott-hallott viharos jelenetekre.

És akik unottan várva-várják rendszerint a napirend lemorzsolását, vitába elegendnek; és hangulatosan patognak a hatalmas pro- és kontra jobbról, balról egyaránt.

Az esti hét óráig eltartó közgyűlés különben két nevezetes vívmányt mutat föl eredményeül: Kimondták egy *állandó szinkör* létesítését és ismételten döntöttek az *ujjonnan építendő városi közkórház* sorsa fölött.

Részletes tudósításunk a közgyűlés lefolyásáról a következőkben számol be:

Schmausz Endre főispán a törvényhatósági bizottság szokásos üdvözlése után megnyitván a közgyűlést, következett:

1. Polgármester időszaki jelentése a közigazgatás állapotáról. — A jelentés hűsögesen eseteli a közelmúlt közigazgatás életének eseményeit és egész terjedelmében tudomásul szolgál azzal, hogy *borosjenői Tisza Kálmán*, Magyarhon volt kiváló miniszterelnöke és *Baja város volt díszpolgára* elhunytá alkalmából a közgyűlés mely részvételt jegyzőkönyvében örökíti meg.

2. Nagymélt. Horánszky Nándor kereskedelmiügyi m. kir. miniszter úrnak leírata a kereskedelmi ministerium vezetésének átvételéről. — A magas leirat tudomásul vétele mellett határozatba megy, hogy a város közönsége Önagyméltóságát a keresk. minisztert e kiváló alkalmából felirat útján fogja üdvözölni.

A mai közgyűlésnek egyik hatalmas slágere következett ezután:

3. A nagym. m. kir. Belügyminiszteriumnak leírata az ujonnan építendő városi közkórház építési munkálatainak biztosítása ügyében hozott közgyűlési határozat feloldása tárgyában. — A dolog hístorikuma az, hogy a belügyminiszter többek felebbeszérése megsemmisítette a m. é. december 28-án tartott városi közgyűlésnek azt a határozatát, melylyel az ujonnan építendő városi közkórház munkálataival *Schleicher Antal* bajai mérnököt és *Keller J.* zöveget bízta meg 323.552 vállalatban.

Ennek folytán — a városi építészeti bizottság előterjesztése folytán — a tanács mai javaslatában az építkezési munkálatokra — *Weil Rezső* és *Szilárd Lajos* czégnak 259.556 korona 91 fillérvnyi ajánlatát és *Gellért Emil* czégnak 59789 korona 35 fillérvnyi pályázatát a csatornázási, légszesz- és vízvezeték munkákra kombinálván, ezt, mint aránylag legelőszobbat és — mégis legtöbb garancziát nyújtó ajánlatot javasolja elfogadásra.

Ellenzéki oldalról *dr. Valentin Emil* bizottsági tag *Koch* és *Paulas* társas ajánlata mellett kardoskodik. Hosszas argumentumaiból legjobban az fog helyt, hogy ez a czég írásbeli nyilatkozatban kötelezte magát a bajai ipar foglalkoztatására az építendő kórház összes munkálatainál. — Ez a szép ígért hangulatot is teremtett azután ellenindítványának, melylyel mindössze 8 szavazattal maradt kisebbségben.

A tanács javaslata értelmében tehát a városi közkórház építési és csatornázási munkálatait *Weil s Szilárd* azonfelül *Gellért Emil* budapesti czégek

nyerték el. — Összesen 319.346 korona 26 fillér vállalatban.

Főlszólalt még e tárgynál *Weidinger Dezső* bizotts. tag is, hogy bizalmatlanságot szavazzon a városi tanácsnak. — Gondolata magában: ezzel is lendíthet valamennyit az ellenzéki szavazatokon.

A napirend következő pontja:

4. A nagym. földművelésügyi m. kir. miniszteriumnak leírata a szekerébe fogott állatoknak az állatvásártérre való behoesáttatása tárgyában. — Tudomásul szolgál és a tanács javaslata határozatba megy.

5. A közigazgatási bizottság átirata az 1901. évi jelentések tárgyában. — Tudomásul veszik.

6. A városi tanács jelentése a Mátéháza pusztá V. számú majorságának haszonbérbe adása iránt megtartott árverés eredményéről. — Tekintettel arra, hogy az eddigi bérlő, *Friedmann Miksa* a szerződés szabta kötelmeinek mindig a legpontosabban tett eleget, a tanács javaslata, hogy a Mátéháza pusztái V. sz. majorság továbbra is neki adassék ki, helyesléssel fogadtatott.

Igy vélekedett *Weidinger Dezső* is, ki csak azért emelt szót e tárgynál, hogy azon visszás uzust aposztrofálj, mely ezen árlejtések kiírásánál — az ő véleménye szerint — lábrakapott. — A közgyűlés meghallgatásának mellözésével — úgy mond — egyszerűen kiírják ezeket az árverési feltételeket, melyeknek tartalma (mint ő mondotta: *sok-sok „kőfesz pont“*) elérheti a pályázni akaró közönséget. A szervezési szabályrendelettel allegál, mely egyenesen a közgyűlés elé utasítja ezen árlejtési feltételeknek esetről-esetre való megállapítását.

Ez a szokatlan hangmódot, a „kőfesz pont“ imparlamentáris frázisa felszólalásra készítette *Weisz Nándor* gazdasági tanácsnokot, ki éles visszautasításban részesítette a bizottsági tagot. Csak az előklő főispán dícsereles toleranciajának az érdeme, hogy a két ellenfél között a vihar ki nem tört.

A körülményekhez képest higgadtan és eléggé objektíven tárgyalták azután a tárgysorozat pár pontját.

7. Ugyanannak jelentése a városi előfogatoknak vállalatba adása iránt megtartott árlejtés eredményéről. — Elfogadják.

8. Ugyanannak javaslata a városi gyampéztár múlt évi számadásának és mérlegének jóváhagyása iránt. — Jóváhagyást nyer.

Rég vajdó kulturális kérdés megvalósítása került most szóba:

9. Javaslát a színház kérdésének rendezése tárgyában. — *Erdélyi Gyula* főjegyző, a helyi színházi kérdés alapos tanulmányozója, javaslatot terjeszt elő, hogy: mondja ki a közgyűlés, miszerint 30.000 koronát szavaz meg egy tágas, kényelmes páholyokkal berendezendő, nagy színpaddal ellátandó és szükség esetén fülthető *nyári szinkör* czéljaira. — Javaslata mellett hangosan szól az a körülmény, hogy nálunk, a hol nagyobb szintársultat csak két hónapon át élhet meg évenként — teli, kőből épült nagy színháznak egyelőre jogosultsága nincs. Kifejti azután, hogy az építendő szinkör, mely díszes és modern technika

követelményeinek mindenben megfelelő lesz, a legkényesebb igényeket is ki fogja elégíteni. — A közgyűlés egyhangú lelkesedéssel szavazta meg a magyar Thália csarnokára a kért 30.000 koronát, remélve, hogy ennek a rég vajdó intézménynek megalkotása — elvégre szánálni fogja az e téren lábrakapott sok-sok visszás állapotokat és elkövetkezik nemsokára a *színházi bizottság* megalakulásának az ideje is.

10. A városi tanács javaslata a városrészek új elnevezése, valamint az utca( )terek elnevezése és a házak új számozása tárgyában. — A tanácsjavaslat kerületi beosztást ajánl városunkban is; megjelöli egyúttal az alakítandó tíz kerületet és terbe veszi a házszámozás korrigálását. — A javaslatot elfogadják.

11. Ugyanannak jelentése a kórházépítési alap terehére 174 kor. 86 fill. hirdetési díj, 40 kor. könyvkötő munkálati díj és 40 korona jutalomdíj utalványozása iránt. — Utalványoztatik.

12. Ugyanannak jelentése a házi-péztár részére 10.000 koronának ideiglenesen a nyugdíj-péztárból történt átutalásáról. — Ennél a pontnál *Bajai Peter* bizotts. tag szólal föl, azt mondván: hogy innár őt esztendőre egyre veszt föl ilyen kölcsönöket a házipéztár. Vajjon vissza is fizeti-e azokat? — A főszámvevő megnyugtató válaszára azután napirendre térnek e tárgy fölött is.

13. Ugyanannak előterjesztése a napszamosok és egyéb apróbb szükségletek számláinak utalványozásánál követendő eljárás módnak megállapítása iránt. — A tanács javaslata határozatba megy.

14. Ugyanannak előterjesztése a főtéri és sörház-utcai ártezi kutak kimosása és jókárba helyezése tárgyában. — A javaslat értelmében 3000 koronát szavaznak meg erre a czélra, földhatalmazzva a polgármestert, hogy ily ösztégek, rövid lejáratú kölcsönt a Bajai Takarékpénztárnál vegyen föl.

15. Ugyanannak javaslata a néhai özv. Ujhelyi Mátyásné által részben a kórházi és szegényházi alapnak, részben a bajai ev. ref. egyházközségnek hagyományozott háznak eladásá iránt. (Első szavazás.) Egyhangúlag megszavazzák.

16. Ugyanannak előterjesztése a József-városrészeknek légszeszszel leendő világítása tárgyában. — Határozatba megy, hogy egyelőre a Pesti utól kezdve, a Flórián utczán végig, valamint az Újvilág utczára is kiterjesztik a légszeszvilágítást, 15 új gázlámpát állítván föl az említett utczákon.

Élénk kis vitát provokált azután a 17. pont:

17. Ugyanannak javaslata a gyampéztári pénzkészleteknek elhelyezése tárgyában. — A tanácsjavaslat — az évtizedes praxis alapján — most is a Bajai Takarékpénztárban akarja elhelyezni a városi árvapénzeket. *Dr. Valentin* ezzel szemben azt az indítványt terjeszti elő: hogy az árvapénzek 800.000 koronát tevő összegének fele — kedvező konjunktura bevéásával — állampapirokban helyeztessék el. Egyelőre pedig osszák meg a 800.000 koronát a helybeli kereskedelmi és iparbank és a takarékpénztár között. Miután többen pro- és contra megvitatták a tárgyat, névszerinti szavazásra került a sor. — Öt bizottsági

váltak fejeit, török szokás szerint, az épület érezes anyagára feltűzték.

Az idegen hatalmak követői is, mikor a török császár hallatlanná tette szavukat, aggródó sejtélemmel ebben a várban voltak elzárva — békekötésig. Többen, a kik nehéz állapotba jutottak, nagy sorba, bajba estek és szabadságvesztésre el voltak ítélve, testük, lelkük összetörve, bús valóra ébredve, belevesték a kőbe szomorú sorukat. Keserű világ volt itt a számukra. Elkéseredett volt az az agyvelő, a mely ezeket a mondasokat sugalmazta. A követeknek nem ez volt még a legnagyobb megaláztatása. A hatalmi gögjükben felfuvalkodott, a népeket és fejedelmeket megremegtető, nekikevélyedett szultánok mielőtt a követeket szemük elé boesátták, azokat felháborodásra ingerelve, sorba esökoltatták velük előbb a hástól támolygó süpredéket.

A Héttornyot nem lakja most egyetlen teremtet lélek, nem veri fel sem beszéd, sem hangos szó, néma lett az ódon vár, mely annyi jeles vitézünknek bontotta meg eszét, törte össze lelkét. Az üres udvar kapui bezárultak, csak a szélroham dudol be olykor, mikor megszólal a menny orgonája, csak a villámsáv téved be olykor, csak az ég riesegő-ropogó dördülései rázkódattják meg a pusztuló falakat. Csak a borzalom lakja most az egykor félelmetes helyet, de a borzalom is unatkozik benne, megfog mindenkit a ki belép, nem is ereszt el hamarosan. El is kísér a távozót, ameddig csak teheti.

A Héttorny seprőfüves, bedudvált udvarán, ahol annyi bátor magyar hősnék remegett meg a szive, vonaglott a lelke kínban, az abban hagyott hőhémunka esőndje honol. A vértől ázott talajon durva szálú nő, de megterem a bogánes és a rojtos bürök is. A gaz és kórora tapad tekintetünk, benövik az emléküket azoknak a hősöknek s hazafiaknak, akik szívük vérvél dolgoztak a házáért.

A héttornyos várnak, idegenszerű építménynek ma már csak négy kiszögellő tornya van. A tornyoknak hiányos és rendetlen a lépcsőzete,

habár fogoly nem kopogtatja. Az egyik évszázad a másíknak nyomába hágván, verje az eső, járja a szél, döntse a vihar, s végre dőljön romba az egész vár, s virrasszon fölőtte az emlékezés. A mit vér áron fölépítettek, mállassza el a víz és döntse le a rázó fergeteg.

A vén mesetbe, a Héttornyba az idő vasfoga — mondom — már nagyokat harapott. Omlik, pusztul, mint Törökország. Nincsenek rablánczra vert foglyai, a kikkel dolgoztatott és a kikkel azután, hajdanán oly annyira megtelt a Héttorny. Elszedgettek lassan Törökország tartományait, melyekből vándorolt sok zaező arany pénz előbb *Drinápolyba*, azután *Sztambulba*. Talpuk alól kiköltött sok föld, s a mi még maradt, sokan lettek hozzá. Ehhez járul még az is, hogy a téllenség a keleti népek különös betegségévé általánosult. A keresztényeken nem hajthatván most be az adókat, a török főurat, ahelyett, hogy a megmaradt föld száraz rögéből, minél több eredményt iparkodnának kicsikarni, a romlás karjaiba esve, a jó török köznépet szarolják. Hiányzik az „erkölcs“. az ország „talpköve“, el is fog pusztulni az egykor olyan (nem mondom virágzó) nagy ország. Részben el is pusztult már. Az idő nagyon megváltozott azóta, s mi az időben. A esőndessé lett török népben az eltemetett remények nem bírnak többé szárnyra kelni. Azóta is, hogy romladoz, hulladoz a vén épület, sok víz folyt le a Dunán, a Drávan, a Szávan, de nem véresen.

Az európai Törökország utóbbi időben nagyon összezsugorodott, züllesnek indult. Oroszország elszedte tőle a Fekete-tenger éjszaki partján levő tartományait. Görögország, Olahország, Szerbia, Montenegró, Bulgária, Kelet-Rumelia önállókká lettek. Elszállingóztak ezekből a törökök, mikor ellenségük vérszemre kaptak. A nagy török birodalomból megannyi kiskadakt nemzetdarabok. Bosnyakországot mi foglaltuk el a multkorban. Megannyi drágakő, adófizető ország. Néhány még oroszberben áll, tartja panaszát. Valamikor fel Magyarország is a töröké volt. Hódítottak, hará-

csért, nagy garral hirdették a Mohamed tanát. Most, hogy aláhanyatlott az iszlám, maga sem nagyobb Magyarország felénél az európai részen, ahol a keleti vihar szöglete. Vesztett Ázsiában, Afrikában, a Szigetek világában. Európában számították éveit. Naponta egy-egy paránya tűnik el a színes Keletnek. Csuszik a talaj a lábuk alatt, megindul a föld. Sok ellenség vitt rájuk fegyvert. A nemzeti elenyedés korát élik. Könynyűbe veszik országaik vesztét, mint egykoron azoknak a nyertét. A közönyt, lelketelő nyugalommal testesítik meg önmagukban. A végzettel nem szállnak perbe.

Közéül fekvő dolog az, hogy megszürt nézetek szerint ezután is csak hanyatlhat Törökország, a vallása miatt, mely nem fogja fel a fejlett korszelmetet, nem veszi fel az újabb kultúrát, mert semmiképp sem versenyezhet a magasabb tökéletességű keresztény hittel, pedig egy nemzetnek sem szabad elmaradni a világ járásától. Annál kevésbbé szabad a korszellemmel dacolni. A nevelőbe küldöttek sem akaszthatják meg az idők kerekét.

A politikus szemé belát már az idők kohójába, az események mélyébe, züllesbe. Kis-Ázsia még a töröke, sok érdekszála köti hozzá, de a békebontó örmenyekkel többször gyúlik meg a baja. Ebben az országban sok a darázs-fészek, forrongás zavara, zivatár menten támad, mert a lég villamos feszültséggel túlterhelte. Lappangó mozgalmakban szakadoznak az egyetértés szálai. A győzelem sem jelent már nekik hajnalhasadást. Plevnánál is hiában lángolt fel a hősi tűz. Mit érnek véle? A csalafinta fondorokat alakító, a nemzetországpolitika azt sem adja meg nekik, a mit kívívnak, szóval nincs már kezükben az önsorsuk. A esüggédésből, kedvtelenségből ki nem bontakozhatnak, de azért nem lepi el szívüket az aggródás. Meg vannak szokva, hogy a világ nekik nem fordul már jobbra. A politikai élet mezején kemény idő járván fölöttük, vesztik sulyukat. Szerencse csillaguk alkonyodó félben, ha a legjobb eszüket is szedik össze, nem visznek

tag, mint a kérdéses pénzüzeteknél érdekelt, — nem szavaztat, a tanács javaslata 20 szótöbbséggel elfogadott.

18. Hevesvármegye közönségének átirata a Rakóczy, Thököly és Beresényi diffamálását kimondó törvények törése, továbbá Kossuth Lajos, valamint az 1848-49-iki honvédek érdemeinek törvénybe iktatása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett fölterjesztésének pártolása iránt. — Miután ezen tárgyhoz Dr. Reich Aladár hozzá szól, a közgyűlés hazafias pártolását kimondotta.

19. Udvarhelyvármegye közönségének átirata az 1883. évi XLIV. t. cz. 50. §-ának részbeni módosítása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett fölterjesztésének pártolása iránt. — Pártolólag hozzájárulnak.

20. Szeged sz. kir. város közönségének átirata a vidéki magyar színészeti segélyezése tárgyában a m. kir. Belügyminiszteriumhoz intézett fölterjesztésének pártolása iránt. — Az átirat pártolását egyhangulag kimondják.

— *Dr. Demeberg Kálmán*: Szubvencziót is kell kérni a színészeknek!

— *Főispán*: Ez — kérem — a színház-igazgatóra tartozik.

Zajos derültség fakadt a főispán replikája nyomán.

21. Perndl István és neje, ügy Pláveczky András és neje bajai lakóknak kérénye a szőlőjök közötti útnak átengedése iránt. — A legközelebbi közgyűlés napirendjére tűzetik ki.

22. Lemberger Rezső bajai lakosnak kérénye a városi bérházban birt lakás bérletének meghosszabbítása iránt. — Három évre meghosszabbítják.

23. Néh. Davidovics György nyugalm. városi hajdu özvegyének kérénye özvegyi ellátásának megállapítása iránt. — 180 korona évi ellátási díjat részére megszavaznak.

24. Wellisch Géza bajai lakosnak kérénye építkezés céljára 4 □-öl közterületnek megváltása iránt. — Új közgyűlés napirendjére tűzetik ki.

25. Fabik János bajai lakosnak kérénye építkezés céljára 3 □-öl közterületnek megváltása iránt. — A legközelebbi közgyűlés napirendjébe veendő föl.

Másfelőrs, heves és szenvedélyes vita következett most, melyet okozott:

26. A bajai ipartestület kérénye a helyi iparkiallítás pénzaradványának az ipartestület céljaira leendő végleges átengedése iránt. — A naponta illetékes és illetéktelen emberek által oly sokat vitatott kérdés a nagyközönség előtt immár nem ismeretlen. — Arról az 5000 koronáról volt szó, mely az 1900 ban rendezett helyi iparkiallítás tiszta jövedelméül fennmaradt és a melyet a városi tanács a kiállítás lezajlása után — a végrehajtó bizottságtól megörözve vegett elfogadva, később azt — az ipartestület kérelmére — neki köleskönyben kiadta, az „Iparkiallítási alap” javára és az ipartestületi házra való jelzálogi biztosítás mellett.

Ezt az 5000 koronát kérte most az ipartestület,

ki semmit, mert győnge a hangjuk az európai hatalmak koncertjén, vesztik szerepöküket. Az európai nemzetek anyagi érdekeinek ezer szála fűződik a fővárosukhoz.

Az idők során, multakon okulva, megszelídültek egészen az akaratokodó, egykor gögösen vad törökök, hogy sújtja őket a baljóslatu időben a sorsnak balja és vérengzőseiket az Isten lakolatla ostora. Lehanyatlott hurezi dicsőségük, véres fővel verettek vissza többhelyütt, a hol előbb toporzékoló, délceleg paripakon, kürtölt dicsőséggel hódítókkép szerepeltek. Keveset nyomnak már a politikai események mérlegén. A terjeszkedő Európában egymást jól kitapogató diplomaták között az ő börtönökön történő vásár folyik most, mikor hátul kórcognak a népek versenyén, ezterát pöngetnek az európai hatalmasok koncertjében haragó trombiták mellett. Ködben úszik jövőjük, nyomoruság kopogtat az ajtukon. Olykor az érdekek harcában a sors szeszélye által felkapottak, laza gondolkozása, önző célokot követő nagyjainak a kezén, a visszaélésre alkalomadtán a pénz is elsikkad. Kóros jelenség, mikor sikkaszt az, a kinek örízni kellene. A mult század végén és a jelennek az elején az anyagiasság uralkodik. Nagyon kifejlődött az embereknek az érzoke a nemes érzék esengése iránt.

A kik a dolgok mélyére látnak, alapos föltevésből tudván tudják azt, a tágasabb látókörrel bírók a saját történelmükből, hogy a nagy nemzetek elgázolják a kis népeket, s így eljön az idő, mikor a dolgukat tovább elnyújtani nem lehet, mikor nekik Európát, melyből annyit hódítottak meg egy időben, itt kell hagyniok. II. Abdul Hamid szultán uralkodása a század végén, század elején, valószínűleg mesgyét hasít Törökország történelmének. A kibontakozás módját, kiesinyes mellékletekintetek akadékoskodása daczára jól keresi, a mentőhorgonyt ügyesen kezeli. A szultán maga egy darab kortörténet. Uralmával sokban járult az elhunyt század történetéhez.

A törökök, elmaradt állapotukban most a nembánomság, a „laissez faire” politikáját követik

tület, — mint amúgy is ipari célokra fordítandót — részere véglegesen átengedni.

A tanács javaslataban — a jogügyi bizottságnak előző határozata alapján — magát e kérdésben döntésre illetékesnek nem találta, miért is a kiállítás végrehajtó bizottságához kívánja áttenni az ipartestület kérényét.

Ellenzéki oldalról e tárgynál *Dr. Nyiraty János* bizotts. tag volt az első szónok. — Azt mondja: hogy a bajai iparosság — az ipartestület kezdeményezésére, a maga veszélyére rendezte ezt a kiállítást, és ha ily szép pénzügyi eredményt tudtak elérni, úgy az is őket illeti meg kétségtelenül. Tagadja azután a kiállítási végrehajtó bizottságnak még most is létezését, — mert úgymond — az működését már rég befejezte, még akkor, midőn a kiállítást bezárta. Azt indítványozza tehát, hogy a kérdéses 5000 koronát az ipartestületnek adják ki.

Szutrély Lipót bizotts. tag emelkedett most szólásra:

— Tisztelt közgyűlés, — mondotta — hármincz esztendeje vagyok immár tagja ennek a törvényhatóságnak és sajnálattal kell látnom, hogy utóbbi időben nagyon is „partolitikai szaga” van az egyes felszólalásoknak. — — —

Lármás közbeszólások és ellentmondások az ellenzéki oldalról szakítják felbe a szónokot, ki így folytatja beszédét:

— Tagja voltam magam is a kiállítás végrehajtó bizottságnak — — —

— Újabb heves közbeszólások az ellenzék részéről.

— *Schmussz Endre* főispán: Nem tűrhetem a szólásszabadságnak illető korlátozását. — A közbeszóló bizottsági tag urakat pedig rendreutasítom.

Földzúdult erre a szokatlan hangra az ellenzék és jó pár percig tartott, azzal *Szutrély* bizottsági tag befejezette felszólalását azzal, hogy a tanács javaslatát pártolja és indokai mellé csak azt hozza fel: miszerint magasabb ipari célokra ígérték annak idején rendelkezésre boesájtani az ipartestületnek ezt az összeget, nem pedig adósságfizetésre.

Dr. Valentin: úgy véli, hogy a legmagasabb ipari ezélt akkor szolgálta az ipartestület, mikor allandó otthont épített magának.

Dr. Bruck Samu bizotts. tag figyelmet keltő jogi indokollással törekszik azután bizonyítani, hogy ebben a kérdésben másképp dönteni, mint a tanács javaslata értelmében — nem lehet, nem szabad. Hasonló értelemben szölt *Dr. Herman* biz. tag is.

Dr. Reich Aladár hozzászólása után névszerinti szavazásra kerülvén a sor, az ellenzék indítványa 13 szavazattal kisebbségben maradt.

Csöndben, felig üres padok előtt tárgyaltak még le a programm hátralevő pár pontját.

27. *Schlieszer Miksa* bajai lakosnak kérénye a városi székházban birt boltbérletének meghosszabbítása iránt. — Meghosszabbították.

28. *Geiringer* és *Berger* haszonbérliök és *Szász Ottó* bajai lakosoknak közös kérénye a Máteháza pusztai III. számú majorság haszonbérletének átruházása tárgyában. — Jóváhagyást nyert.

az eredménytelenségek eredménye után. Egy olyan földi nagyságra volna most legnagyobb szükségük, a ki előbbre vinné őket, ha nem is úgy, miként egykori nagyszultánaik.

Harag érte ne essék, ne rójjak fel bünömül, hogy megáradt a panaszom és ezeket a dolgokat úgy mondtam el, a mint azokat Mohács okából elgondoltam. Szükség volt-e arra? Feleljen rá a történelem, de a kérdés többször toladokott elém, mikor török földön jártam. A történelmet perbe hívni nem lehet. Ami igaz, igaztalan soha nem lehet.

A vak gyűlölet lángja nem lobogván, a krimi hadjárat előtt is már „beteleg ember”, most jobban tiszteli a mások valását, nem nevezi kutyának a keresztényt. A keresztények ezt sokat felhánnyortogulják a törököknek, hatalma fogytával. Megszűnt a régi keleti, jörésti a vallás különbségéből származó harag, nagyobb az eszmei közösség közöttünk találkozó érdekekben.

Kibeküült a magyar a törökkel, hogy nem fenekedünk egymásra és mert egyik sem arthat már a másiknak mint ellenfél. No, de ne nézzünk az akkori idők szemüvegén. Mindazota az egymás soraiiban véghez vitt véres pusztítás, össze nem feres, kitapasztalt barátságáig változott át — nagy későn. — Érzületi szövetség-társak lettünk több dologban. A béke megpecsételésével, az egymás irányában azon mód udvarias eszeledetek közismerl sora, ma és még százszoros lehet a módja annak a jövő időben. Az is az volt, hogy a magyar tüzelőkű ifjuság, felpezsdülésre, diszkardot vitt a djunisi győző Abdul Kerimnek. Az is az volt, hogy a szoftak látogatásba jártak nálunk, s fogadásukra sok kapu kifordult a sarkából. Az is az volt, hogy a török császár, gyűjtogatván jókedvünket, megvendégelte utazótársaságunkat a Keletem járó magyarokat, — mi magyarok pedig hazajöttünk után diszalbumot küldtünk irásosan a vendéglátó, kegyes szultánnak, a kinek a belibincselő jóvöltől megláthattuk Konstantinápoly legeszebb ékességeit és azokat a kincseket, melyek nem minden halandó szemének tárvák.

(Vége következik.)

29. Az alsóvárosi gazdasági huéttó iskola vezetőjének előterjesztése az epreskertből kihalott 1 kat. hold föld helyett a vaskuti út melletti városi közterületből mintegy 2 holdnyi területnek a nevezett iskola céljaira leendő kijelölése iránt. — Új közgyűlés napirendjére tűzetik ki.

30. *Rimler János* helyettes II. aljegyzőnek kérelme 6 heti szabadságidő engedélyezése iránt. — Megkapja.

A szokások végakkord, minden közgyűlés elmaradhatatlan epilógusa:

31. A fizetési előleg utalványozása iránti kérények, most is kedvező elintézészt nyertek.

A közgyűlés esti het óra után oszlott el.

S. Z.

Helybeli és vidéki hírek.

Közigazgatási bizottsági ülés. Törvényhatóságunk közigazgatási bizottsága e hó 8-án délelőtt tartotta rendszerint havi ülését. — Az egyes referensek jelentési fölolvastatván, azok tudomásul szolgáltak. — Kovács Lajos, immár felesztendeje betegeskedő városi írnök helyett — a polgármester Kiegeri János alszámvevőt bízta meg a halaleset-felvételek fogantatásával és kezelésével. — *Füller István* államvasuti pályafelügyelő új házának lakhatási engedélyre iránt beadott kérényét, mert két tűzfalát nem a statutum megszabta módon, téglából építette, elutasították. A Mészáros-féle ház okozta gyászos katasztrófa — úgy látszik — hivatása öntudatára ébresztette az építészeti bizottságot. — A népesedési statisztika eseménye: hogy a lefolyt márczius *egyetlen izraelita születést* sem mutat föl. — *Még Adamovich* kir. tanfelügyelőnek az ifjusági egyesületek alakításáról szóló javaslatát fogadták azután el.

Vasuti menetrendünk. Mint illetékes és feltétlenül megbízható forrásból értesülünk a *Baja és Szabadka* közt közlekedő vonatok nyári menetrendjében *semmiféle változás* sem lessz.

A Baja — Báltaszéki áthidalás a képviselőházban. *Lázár György* Szeged város képviselője, mint már több ízben, úgy az idén is felszólalt a költségvetés tárgyalásánál a Baja — Báltaszéki áthidalás érdekében. Ezuttal a f. hó 5-iki ülésen a következőket mondta: „T. Képviselőház! Nem akarván a költségvetési vitát nyújtani és nem akarván felszólalni a költségvetés következő tételénél, engedelmet kérek a t. Háztól, hogy az Alvidék nagy közlekedési érdekei már az alkalmallal felhívjam az igen t. kereskedelemügyi miniszter ur figyelmét és ez a *Dunának Baja — Báltaszéki való áthidalása*. (Helyeslés a jobboldalon.) Az 1900-ik évi költségvetés tárgyalása alkalmával többen felszólaltunk ebben a tárgyban és jeleztük azt az óriási fontosságát, a melylyel ez az összeköttetés az Alvidékra és különösen Dél-Magyarországnak a tengerrel való összeköttetésére bir. Ugyanazon időtájt monsztre küldöttség tiszteltelt az akkori kormány elnökénél és az akkori kereskedelemügyi miniszter urnál, akik kijelentették azt, hogy a kérdésnek, a melyet ők maguk is fontosnak, életbevágónak ismertek el, semiféle elvi akadályja nincsen, csak pénzügyi nehézségek azok, amelyek e kérdés helyes megoldásának útjában állanak. Én azt gondolom, hogy amikor az államkincstár százmilliókra menő pénzüsszeggel rendelkezik, a midőn a hétfőtárgyalandó konverzionális javaslat szerint a magyar állam budgetterhe hat és fél millióval fog megkőnynebedni, akkor ezek a pénzügyi nehézségek már nem lehetnek olyan akutak, amelyek ezen általánosan rendkívüli fontosságúnak ismert létesítmény kiépítését megátolnák. Ezelőtt pár héttel olvastam az újságokban, hogy a kereskedelemügyi miniszter e kérdés megoldásával foglalkozik. E hír hivatalosan nem erősítettett ugyan meg, én azonban rendkívüli módon óhajtom, hogy a valóságnak megfelelő legyen és ajánlom a kereskedelemügyi miniszter ur figyelmébe, hogy valósítsa meg azt a közleményt a gyakorlatban is. Nemesak az Alföld kereskedelmének és iparának tesz ez által rendkívüli fontos szolgálatot, hanem megszünteti a panaszt, a melylyel az Alvidék már évtizedek óta hangzgat.” Ugyanezen ülésen *Boda Vilmos* képviselő is szóval tette az áthidalást és a következőket mondta: „De már ha felszólaltam és vasutról lévén szó, kötelességemnek tartom egy más nagyfontosságú ügyet ez alkalmallal szintén szóval tenni. (Halljuk! Halljuk!) És ez a *Baja-báltaszéki dunai áthidalás*. Annyszor volt már erről a fontos ügyről úgy e házban, mint azon kívül szó, annyi oldalról meglett már világítva ez a kérdés, hogy ez az egész Délvidéknek mennyire életkérdése és hogy mily közgazdasági funkciót van az hivatva betölteni és mindennek daczára mindekkoráig talán még határozott ígértem sem követeztet be.”

Reméljük, hogy végre valahára be is következik a váruv-várt áthidalás.

Házasság. *Bayer* Fülöp zsabiyai ág. hitv. ev. leikész f. hó 22-én délután 4 órakor tartja esküvőjét *Bayer* Anna úrhölgygyel, *Bayer* Adolf timár kedves leányával.

Perczel Miklós levele. Perczel Miklós, a szabadságharcz hős honvéderedése és nyugalmazott baranyamegyei főispán, Tolnavármegye muzeumának ajándékozta a szabadságharczra és emigrációra vonatkozó érdekes iratait és levelezéseit, melynek rendezését Székely Ferencz főlevéltáros s a muzeumegyesület titkára végezte. A levelek közt van egy *Kossuth* Lajostól, ki ezt 1852-ben Cincinnatiból írta *Kiss* Miklós zredeszhez. Ezen levél ügyében Székely kérdést intézett Perczel Miklóshoz, hogy az *Kossuth* Lajos eredeti kézírása-e, vagy pedig másolat. Erre vonatkozólag az agg honvéderedezes következő levelet intézte Székelyhez: „Tisztelt Titkár Ur! Irni nem lárok, diktálásra sem jut mindég erőmből, ezért késett válaszom becses soraira. A kérdéses levélről nem szolgálhatok semmi adattal, egyáltalán nem emlékszem rá; elfeledtem, honnan és mikor jutott irásaim közé. Köszönet multamnak méltánylásáért, de csak annyi illet meg belőle, amennyire rászolgáltam, mint a nagy időkben egyik legöregebb rokkantja. — 1812 ben születtem, 1832-ben már aljegyző voltam Baranyában, Történelmünknek a 20-as évektől e mai napig terjedő, örökre nevezetes korszakában a közélet minden mozzanatának részese voltam. 70 éven át szóval, fegyverrel, tollal, híven szolgáltam a hazát és szabadságot. És most, életemnek 90-ik évében buzgó hálával ilyen Isten adta ritka szerencsémért nyugodtan nézek a nunc dimitte elé, mert becsületesen leróttam, amivel hazumnak tartoztam. Midőn még arra kérem, adja át a Muzeum nagyérdemű tudós megteremtőjének mély tiszteletemet, hazafias üdvözléssel maradok kész szolgálója idb. *Perczel Miklós*”.

Uj ügyvéd. Dr. *Fischhof Béla* földink Bács-Almászon letelepedett és ügyvédi irodát nyitott.

Április tizenegyediké. A bajai ág. hítr. ev. elemi népiskola hazafias ünnepély keretében ülte meg az 1848-iki törvények szentesítésének nemzeti ünnepé avatott napját. A műsor a következő volt: 1. *Ének a hazáról, szövege Sántha Károlytól*, dallama: „Vigyázzatok! azt kiáltják“, *Nicolai Fülöp* dtól 1599-ből. Harmonium-kíséret mellett énekeltek a tanulók. — 2. *Alkotmánybeszéd*. Tartotta *Beyer Károly* kántor-tanító. 3. *Haladj, haladj én nemzetem!* Pósa Lajostól. Szavaltá *Palovics Mihály* IV. o. t. — 4. *Mai alkotmányunk és az 1848. évi törvények*, Sebestyén Gyulától. Előadta *Gerhárd Károly* III. o. t. — 5. *A magyar nyelv*, Pósa Lajostól. Szavaltá *Máté Viktoria* III. o. t. — 6. *Hymnus*, szövege Köleseytől, dallama Erkeltől. Harmonium-kíséret mellett énekeltek a tanulók. — 7. *Záróbeszéd*. Tartotta *Friedrich Zsigmond* iskolaszéki elnök. — Az ízr. iskolákban reggel 9 órakor volt az ünnepély, melyen az énekkar a *Hymnuszt*, egy *Király dalt* és a *Kossuth-induló*t énekelte. *Schön Sári* II. p. és *Hoffmann Arnold* III. p. o. t. igen szépen szavaltak. A nap fontosságát *Stekler Sándor* polg. isk. tanító jellemezte igen szép és tartalmas beszédben.

Alkotmányos ünnep. A bajai tanítóképző ifjusága méltó kegyelettel ülte meg az 1848-iki törvények szentesítésének évfordulóját. Folyó hó 11-én a plébánia templomban tartott szt. mise meghallgatása után az ifjuság a következő tárgysorú ünnepélyt tartotta. 1. *Népszó a királyhoz*. Szentirmay E.-től. Énekelte az ifj. énekkar. — 2. *Emlékbeszéd*. Elmondta Tóth László ifj. elnök IV. o. tanító növendék. — 3. *Az öreg honvéd*. Irta Gárdonyi. Szavaltá Holler Dezső III. o. tan. — 4. *Szülőföldem tája*. Tóth Kálmántól. Szavaltá Reiner István népiszkolai VI. o. tanuló. — 5. *Széchenyi hatása nemzetünkre*. Vészi Józseftől. Felolvasta Kajzer Ferencz III. o. tan. — 6. *Hazafias induló*. Szerzette Probst M. Előadta az ifj. zenekar.

Egy pap öngyilkossága. *Lipovcevic Laurus* volt bajai, utóbb mohácsi ferenczrendi zárdafőnök, akit a rendből való kilépése után a püspök felvett a pécsi egyházmegyébe és Margita-szigeten, a püspök birtokán lelkeskedett, ott f. hó 10-én öngyilkosságot követett el. Népszerű pap volt, de súlyos idegbaja miatt kereste a halált.

Késelés. *Varga József*, *Léger György*, *Matus Mihály*, *Matus Ferencz* és *Jámber István* f. hó 12-én d. e. 1/2 12 órakor a *Guggenberger-féle* kocsmában boroztak addig, míg *Guggenberger*, miután látta, hogy borosak, a további borivást meg nem akadályozta azzal, hogy nem adott több bort. Ezen összeveszték, de utóbb felkerekedtek és odébb álltak. A *Sternfeld-féle* bolt előtt újra összeveszték, bicskát vettek elő és *Matus Mihály* valamint *Varga József* súlyos sebeket kaptak. A sebesülteket a kórházban ápolják és a vizsgálatot megindították.

Betörés fényes nappal. *Ripp* Ignác vendég-lősnek a Halász-utcában a Sugovicza partján levő lakásába ismeretlen tettes f. hó 9-én a déli órákban betört és 32 kor. készpénzt, értékpapírokat és ékszereket 341 korona 60 fillér értékben ellopotott. A nyomozás folyamatban van. Az említett lakház kapuja hetek óta kidőlve a földön fekszik és a nappali órákban a házban egy lélek sincs.

Hirtelen halál. *Bodrogi Gyula* kir. közjegyző szakácsnője öz. *Pastrovits Györgyné* 51 éves, hétfőn f. hó 7-én este 6 3/4 órakor a zirczi rendház előtt összeesett. Mire a közjegyzői irodába bevitték, meghalt. Az orvos szívszélhűdést constatált.

Mérgezési kísérlet. *Romháb József* 15 éves bács-almási születésű nyomdász inas mindenáron megakart a nyomdászsgágtól szabadulni és ezen célból már ötször meg is szökött, de mindannyiszor visszavezettetett gazdjához, Rajkovits Károlyhoz. E hó 7-én Romháb-nak az a gondolata támadt, hogy gazdáját meg fogja mérgezni és azután megszabadul tőle. Vett két filléret lúgkővet, azt összetörte és egy üvegben feloldotta. Kedden reggel az oldatból a fekete kávéba csempészett belőle, mitől Rajkovits hascsikarást kapott. Romháb látta, hogy az adag keves volt, szerdán reggel Rajkovits theájába öntötte a megmaradt mennyiséget, azonban a szakácsnő észrevette a thea színének változását, azt megízlelvén a lúgkő a száját felmarta, mire Romháb podgyászát összeszedve menekülni igyekezett. A szakácsnő elesiepte és Rajkovitsot segítségül híván elzárta a fiut egy szobába. Rajkovits a feljelentést megtette és a vizsgálat folyik.

Vigyázatlanság áldozata. Schwöb Alajos esá-volyi lakos háza tetejéről a nád tetőzetet f. évi 3-án eséréppel való fedés végett lebontotta s így a szabadon maradt tűzfalat meg nem támasztotta, mely leomolván, fiát maga alá temette, ki igen súlyos sérüléseket szenvedett.

Hatszáz kivándorló Bácskából. Elérkezett a tavasz, a munkánép alig nyögte ki a hosszú telet, ugyszólván kenyéren és vizen volt kénytelen tengődni, mert az őszi és nyári munka nem igen jövedelmezett. A tavasz sem kecsgetet fényes reményekkel. A munkás dolgozni szeretne, munkát keres mindenfelé, mindhiába, nem kap sehol. Az ipar és kereskedelem pang, az állam nem bír annyi segítséget nyújtani, hogy valamennyi munkás-kezet foglalkoztatná. Ezt az állapotot kedvezőnek találják a kivándorlási ügynökök, kihasználják a saját céljukra, óriási pénzt keresnek a kivándorlási ügynökséggel; egész emberáradatot küldenek különösen Németországba, ahonnan gyakran szomorú tapasztalatokkal ter vissza a munkás. A kivándorlás, dacára annak, hogy a kormány a legszigorúbb intézkedéseket teszi meg ennek megakadályozására, évről-évre megismétlődik, igaz, hogy nem valamennyien maradnak az idegenben, de java része kiviszi családját, új otthon alapít és tengődik tovább. A hatóságok nem tudnak eléggé nyomós intézkedéseket tenni a kivándorlás megállítására. Különösen meggyénkből a németajku községekből nagy számban vándorolnak ki a munkások. Vasárnap délután a Zimonyból—Szabadkára érkezett vonat tizenegy kocsi kivándorló munkást hozott magával. A munkások Kishegy, Szeghegy, Feketehegy, Kiskér, Torzsa stb. községekből valók,

Németországba utaztak. A kocsiok zsuffolóság voltak telve, körülbelül hatszáz munkás volt együtt, némelyik családját is magával viszi. A kocsiok le vannak zárva és a bennülők nem mehetnek ki, az ételt beviszi neki a vezető, akit az ügynök a szállítással megbízott. Szomorú állapotok ezek, mikor a földmivelő államból éppen a földműves népnek kell kivándorolni.

Haltenyésztes Bácskában. Belt Ferencz korona gőzmalmi igazgató és dr. Molnár Lajos István budapesti főgymnasiun tanár Gákova és Rigyeiza közt levő ugynevezett Grosse Saliter tavat megszereztek s ott okszerű halászatot fognak létesíteni. Husvét előtti napokban a földmivelési miniszter és halászat felügyelője a tavat s vizet megvizsgálta s a haltenyésztesre felette kedvezőnek találta. A fiók halakat gróf Karácsonyi torontali halászatból fogják beszerezni s alapos kilátásuk van a tulajdonosoknak, hogy öszre kilós potykákkal fogják elláthatni a zombori piacot. E tóban különben évekkel ezelőtt már, hal nagyban tenyészett, — bizonyosága annak az, hogy Gákova község e tó halászatú bérletéért szép összeget kapott évente.

Megszurkált bölcsészhallgató. A szabadkai kir. ügyészséget táviratilag értesítette a kisszállási esendőség, hogy Pollák Emilnek, a kisszállási uradalmi ipartelep igazgatójának hasonnevű fiát — aki a budapesti egyetemen bölcsészhallgató — életveszélyesen megszurkálták. A nagykorosmába összeveszték a legények, Pollák közbelépett, hogy kibékítse őket, mire az egyik legény elővette a kését és markolatig döfte a fiatal ember mellébe, aki súlyos sebtől vérezve összeesett. Pollák Emil a mult évben tette le az érettségit a szabadkai gymnasiumban.

Sötét bűn. Gyalázatos bűne akadt szerdán délután — feljelentés folytán — a Zentai rendőség. A nagykut ucazban levő egy 6—7 hónaposnak látszó fiunagzatot dobott egy pária anyja. A hulla papírosba és egy rossz kendőbe volt burkolva. A hullát délután Dobos Antal vizsgáló bíró, Waisz Tivadar jegyzőkönyvvezető jelenlétében, dr. Hävel József járasorvos és dr. Kalivoda Kálmán tisztiorvos felboncozták és ekkor kintunt hogy a magzat halvaszületett. A rendőség a legszélesebb körben indította meg a nyomozást a bűnös anya kiderítése végett.

A zentai hid. Latinovics Pál megyei főispán f. hó 10-ikén 30 tagu küldöttséget vezetett a szakminiszterhez a zentai hid dolgában. A küldöttség három tagját a főispán a közös hadügyminiszter elé vezette az ideiglenes hajóhid építése ügyében.

BANK- ÉS VÁLTÓÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

BAJA.

DRESCHER GYULA-FÉLE HÁZBAN.

Eszközöl előnyös feltételek mellett:

Váltóleszámitolásokat. Felzálog-fölcsönöket.

Tőzsei megbízásokat.

Váltó- és utalvány beszédéseket.

Előleget nyujt értékpapírokra.

Szelvény-beváltás.

Értékpapírok, sorsjegyek, bel- és külföldi pénznemek vétele és eladása.

Osztálysorsjegyek eladása.

Élet-, tűz-, jég-, baleset- és szállítvány-biztosítások a legolcsóbb díjtételek mellett eszközöltetnek.

Az áruosztály már ez idő szerint elfogad megbízásokat és eszközöl kötekeket a jövő idényü pirszén-szállításokra.

855. szám
végrh. 1901.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bajai kir. járásbíróóság 1901. évi 713/1. számú végzése következtében **Dr. Weisz Ignác** ügyvéd által képviselt **Fein Armin** javára **özv. Milasevics Janosné** ellen 189 kor. 60 fill. s. jár. erejéig 1901. évi augusztus hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 882 kor. 80 fill. becsült következő ingóságok, u. m.: kőféle épületfa doszka lécz és egyéb ingók nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróóság 1901-ik évi V. 713/2. számú végzése folytán 189 kor. 60 fill. tőkekövetelés és eddig összesen 10 kor. 50 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig Baján végrehajtást szüneteltetve lakásán (doszka-utca) leendő eszközzésére 1902. évi április hó 19-ik napjának u. 4 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt, Baján, 1902. évi április hó 7-ik napján.

Rác István
kir. bírósági végrehajtó.

Hirdetmény.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy nálam
Virág- és konyhakertészeti magvak
állandóan a legjobb minőségben és friss állapotban tartatnak raktáron. Továbbá
csokrok és koszorúk

úgy élő, mint művirágból a legújabb kivitelben ízlésesen készítettnek és a legolesőbb árban kaphatók.

Teljes tisztelettel

Clarey Richard

kereskedelmi kertész.

A „Központi Szálloda“ épületében.

Hirdetések olcsó áron felvételnek.
e lap kiadóhivatalában.

A legjobb és legerészségesebb
üditő-ital,
mely mint asztali ital kőbőnös-n kedv-ít és borral, cog-
nacka vagy növényi szörp-ekkel vegyítve kitűnő ízű
szüretelt adja.

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legtisztább egy/gyez
SZANYÓ-KUT

eltja a szomjat, hűsít és felfrissít egyaránt. A legjobb
zór a nyári hőség tikkasztó hatása ellen.

178. szám
végrh 1902.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a szabadkai kir. törvényszék 1902. évi 1100. és 1779. számú végzése következtében **Hesser Gyula** ügyvéd által képviselt **Markovits Mihály** javára **Czorkusits Milován** ellen 110 kor. és 84 kor. s jár. erejéig 1902. évi február hó 5-én foganatosított biztosítási kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 741 kor. becsült következő ingóságok, u. m. 2 ló, 1 koezi és 2 lóra szárszám nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróóság 1902-ik évi V. 205/3. számú végzése folytán 194 korona tőkekövetelés, 110 kor. után 1900. évi december hó 19-ik napjától, 84 kor. után 1901. évi június 1-től járó 6% kamatai és eddig összesen 93 kor. 85 fill. bíróilag már megállapított költségek erejéig végrehajtást szüneteltetve lakásán Szántován leendő eszközzésére 1902. évi április hó 21-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előverendő ingóságokat mások is le és felül foglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1902. évi április hó 9-ik napján.

Horánszky László
kir. bírósági végrehajtó.

Le Griffon
valódi francia
szivarokapapir és hüvely.
Kapható minden jobb kereskedésben.

SZÓLÓ
jó karban, közel a városhoz
megvételre kerestetik.
Czím: A KIADÓHIVATALBAN.

1.000.000
KORONA
ESETLEG A LEGNAGYOBB NYEREMÉNY!!

JEGYZÉKE az
50,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:
1.000,000 korona.

korona	jutalom nyer. á
60000	1
40000	1
20000	2
10000	2
9000	1
8000	1
7000	1
6000	2
4000	1
3000	5
2500	1
2000	7
1500	3
1000	31
500	67
300	3
200	432
100	763
50	1238
300	90
200	31700
170	3900
130	4900
100	50
80	3900
40	2900
50,000 nyer. és jut. kor.összegeben	13.160,000

Kiváló szerencse
TÖRÖK-nél
Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.
Hat millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.
Az egész világ legerészségesebb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.
100,000 sorsjegy 50,000
PÉNZNYEREMÉNYNYEL sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.
5 hónap alatt összesen tizenhárom millió 160.000 koronát, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet** alatt áll.
Az I-ső osztály eredeti sorsjegyeinek tervszerű betétei a következők:
egy nyolczad (1/8) frt —.75 vagyis 1.50 korona
egy negyed (1/4) frt 1.50 vagyis 3.— korona
egy fél (1/2) frt 3.— vagyis 6.— korona
egy egész (1) frt 6.— vagyis 12.— korona
A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervzet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb
folyó év április hó 21-ig
bizalommal hozzánk beküldeni

Török A. ÉS Tsa.
BANKHÁZ
Budapest,
Hazánk legnagyobb detail osztálysorsjáték üzlete.
Főrudánk osztálysorsjáték osztályai:
Főüzlet: VI. Teréz-körút 46 a.
Fiókok: 1. Váci-körút 4.
2. Múzeum-körút 11.
3. Erzsébet-körút 54.

Rendelőlevél levágandó Török A. és Társa bankháza Budapest.

Kérek részemre ..... I. osztályu magy. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervzettel együtt küldeni.

Az összeget ..... kor. összegeben, } utánvételezni kérem
} postautalvánnyal küldöm
} mellékelem bankjegyekben (bélyegekben) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím: .....

Állattenyésztők figyelmébe!

A Somogyi Géza-féle 13562. sz. alatt szabadalmazott, kipróbált és a nagyméltóságú magyar királyi földművelésügyi miniszter ur által, egyetértőleg a nagyméltóságú magyar királyi belügyminiszteriummal 52972 III. I. 1901. szám alatt engedélyezett, Somogyi Géza és Huszár Adolf gyógyszerész által készített

állatok emésztését elősegítő táppor

megrendelhető: **Somogyi Géza és Társai** szabadalmazott és miniszterileg engedélyezett állattáppor gyárában, Budapesten. Ezenkívül kapható minden gyógyszerertárban, drogueriában és fűszerüzletekben. — Árúsítatik egy csomag 36 fillérért 1/4 kilós doboz 90 fillérért, 1/2 kilós doboz 1 kor. 80 fill. 1 kilo ára: 3 kor. 60 fill. 100 kilónál megfelelő árengedmény.

Ezen szer azon kitűnő hatással bír, hogy az állatok emésztését hathatósan elősegíti. Ezáltal pedig a legbiztosabban erősítjük az állatok szervezetét és biztosítjuk azoknak rendes fejlődését és gyarapodását. — Az állatok szervezetének erősítésével legbiztosabban életet vesszük az állatok minden betegségének, mert ezen táppor rendszeres adagolása mellett azoknak ellenállóképességét emeljük, illetve azoknak a betegségek iránt való fogékonyságát hathatósan apasztjuk.

Ezen szer sertéseknel, marháknál, lovaknál és juhoknál ki lett próbálva.

Kapható használati utasítással együtt:

Weisz Lipót utodánál

(Sugovicza part) Joannovits Milán borkereskedő ur házában.

Egy a közjó érdekében még mindig kevésbé ismert szer gyógyító ereje mellett ékes tanúságot tesz a következő közszövevény levél:

— BIZONYÍTVÁNY. —

Alulírott őszintén köszönöm azt a **Wilhelm-féle antiartritikus és antirheumatikus vértisztító tea** küldeményt, melyet **Wilhelm Ferenc neunkircheni gyógyszerész** úrtól (Bécs mellett) 1900. év január hó 22-én rendeltem és postán meg is kaptam. Használatba teljesen gyógyító hatással járt, és még alig használtam el a felét, már rövid nyolcz nap alatt enyhült borzasztó fájdalom a bal csipőben és lábamban, mely már vagy 3 hónapban át nekem annyi almatlan éjszakát okozott és minden gyógyszerrel makacsul dacolt; pár napi használat után elhagyhattam már betegágyamat és nemsokára újból élhettem napi foglalatosságaimnak. Készséggel ajánlom tehát **Wilhelm Ferenc neunkircheni (Bécs mellett) gyógyszerész ur vértisztító teáját** mindenkinek, a ki ilyen, vagy hasonló bajban szenved.

Kitűnő tisztelettel

HUBER BORBÁLA

a „Röszlihez“, Aesch-Neftenbach, Zürich-kanton, Svájc, 1900. február hó 10.

5)

A Richter-féle Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált házszer, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik közszövevény, csúsznál és megbűléseknél. **Intés.** Silányabb utánzatok miatt bevasárláskor óvatossá legyünk és csakis eredeti **üvegeket** dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ csejegyessel fogadjunk el. — 80 f. 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerertárban kapható. Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapesten. **Richter F. Ad. és társa** csász. és kir. udvari szállítók. **Rudolstadt.**

ALKALMI VÉTEL.

T. cz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy egy alkalmi vétel révén azon előnyös helyzetbe jutottam, hogy a **tavaszi időnyre** érkezett legjobb és legszebb kivitelű

NAP- ÉS ESŐERNYŐKET

meglehető olcsó áron adhatom, amiről kérem a n. é. közönséget, személyes látogatásával meggyőződést szerezni méltóztassék.

Az e szakmába vágó átalakításokat, áthuzásokat és javításokat a legjutányosabb áron készítem.

Jelen értesítéssel felemlitem, hogy himzéshez egész új kivitelű

ELŐNYOMATÁSOKAT

készítek és az ezekhez szükséges kipróbált legjobb minőségű forrázott himzőpamutot, valamint himzőselymet az összes színváltozatokban raktáron tartok.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri kiváló tisztelettel

STEINER R. ernyő készítő.

ALKALMI VÉTEL.

Egy öreg ember titka.

Igaz történet az életből. — Elbeszéli: **Ij. Szabó István, Pakozd.** (Utányomás tilos.)

Jó emberek!

Nincs a világon drágább kincs a jó egészségnél. Sajnos, a mikor aztán beteg az ember, nem leli meg a betegségére való orvosságot.

Én is 6 évig betegkedtem és mindenféle orvosságot hiába próbáltam. Végre egyszer csak olvasok egy újságban **Fellernek Elsa Fluid-járól**, melyet **Stubica**-ban készítenek. Na, gondoltam magamban, kipróbálok ezt a szert is. Rendeltem próbára egy tucatot és mondatom nekem jó barátaim: 6 évig nem tudtam járni a **köszvénytől** és a **lábszaggatásaim** miatt és aludni sem tudtam. Tíz napig kentem magamat **Feller-féle Elsa-Fluid**-dal és olyan egészséges lettem, mint a makk. Minden Szomszédom, sógorom és komám jött nézni, hogy milyen esodálatosan hat ez a szer, a mely segített rajtam.

Mindnyájan tudták, hogy rendeltem még az **Elsa-Fluid**-ból. Eljött hát hozzám **Mihály szomszédom**, a kinek **forrósága** van a fejében, **hideg lefű** és keze, lába és a dereka fáj. Adok neki egy üveggel az **Elsa Fluid**-ból és három nap alatt meggyógyult. A **Pista** is eljött a malomból, hogy adjak neki az **Elsa-Fluid** esodaszert, mert a felesége **köhög** és **szűrást**, **nyilalást** érez az oldalában. Képzéljétek csak jó emberek, két nap alatt az **Elsa-Fluid** teljesen segített rajta.

Eppen Józsefnapkor jön a nagymajori kofa és meséli, hogy a gyermeke folyton hány, meg göröcsöt érez a hasában és egyre sir, nem tudja szegény asszony mihez fogjon. Már összeszedett egy fél patikát és a vén asszonyok is mindent kipróbáltak már a gyereken, de hiába.

Elolvastam hamar azt az utasítást, mely a **Feller-féle Elsa-Fluid** mellé van csomagolva és néztem nines-e segítség a gyerek bajára, s csakugyan van erre a bajra is: tíz csöpp az **Elsa-Fluid**-ból tejben, azután bekenni **Elsa-Fluid**-dal a gyerek hasát és ez okvetlenül segít. Adok hát egy flaskóval az asszonynak és mondom: No csak

ne buslakodjék, lelkem, a mi ebben a loirásban meg van írva, az igazság, de ha használ a szer, két üveggel kell visszaadnia egy helyett. De azt megmondom, hogy ha **igazi Feller-féle Elsa-Fluid**ot akar, akkor világosan és olvashatóan írja meg: **Feller V. Jenő gyógyszerertár, Stubica, templom-utca (Zágráb-megye).**

Olesó is ám ez a szer: **12 üveg 5 korona** és a postát is a patika fizeti. A gyerek még aznap este meggyógyult és a kofa örömeiben 20 üveg **Elsa-Fluid**-ot adott vissza 1 hét múlva.

A községben minden ember hallotta ezt az esetet és mindenki rendelt **Elsa-Fluid**-ot.

Voltam a Jóska lakodalmán is a farsangban és örömmel telt benne, mikor hallottam, a mit az emberek meséltek a **Feller-féle Elsa-Fluid**-ról. Az egyiknek a gyermekét meggyógyította a forró reszketésgéttől a másikat a **galandféregtől**; **hasmenés** ellen **fogfájás** ellen; **viszketeg**, **sömör**, **orbanóz**, **sebek**, **göröcsök**, **gyomorfájás**, **rosz emésztés**, **hányinger**, **májbaj**, **szédülés**, **sápkor**, **váltóláz** és **gyöngöseség**, **idégesség** stb. ellen használt nekik az **Elsa-Fluid**. Az egyik vért hányt, neki is segített, egy öreg szomszéd majd hogy el nem vesztette a szemvilágát és most olyan jól lát, mint egy gyerek. Ezek szerint hát mindenre jó szer volt a **Feller-féle Elsa-Fluid**. Még az ökröknek és a disznóknak is használt; mert mikor nem kellett nekik a takarmány, a gazdáknak beadtak nekik **Elsa-Fluid**-ot és mindjárt ettek.

Monddhatom, jó emberek, **ez az egyetlen orvosság, mely mindenre használ** és mindenféle betegséget meggyógyít. — Hogy valódit kaptatok, írjátok pontosan ezen ezimre:

Feller V. Jenő gyógyszerertár,
Stubica templom-utca (Zágráb-megye).

Kívánom, hogy mindenkinek, aki rendel, olyan jól szolgáljon mint nekem. Az Isten áldjon meg benneteket.

A valódi **Feller-féle Elsa-Fluid** az egészségügyi hatóság által meg van vizsgálva és jóváhagyva. A berlini, római, londoni, párisi és nizzai kiállításokon aranyéremmel tüntették ki. Csak akkor valódi, ha minden üveg az „Elsa“ védjeggyel van ellátva. Nemesak betegek, hanem egészségesek is rendelik, mert az idegek erősítésére, az arcbőr üdítőse és szepítésére, a fej mosására, korpá és hajhullás ellen és ezenkívül mint kitűnő szobaillatot is használják.

Egy tucat (12 üveg) postán szállítva 5 kor., 24 üveg 8-60 kor., 36 üveg 12 kor. 40 fill., 48 üveg 16 kor. bérmentve, utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után. — A ki másodsor rendel, minden 12 üveghez

1 üveget ingyen kap.

Postán, vagy a pénz előzetes beküldése után bérmentve küldi az egyedüli készítő:

FELLER V. JENŐ

gyógyszerertára. Ő csász. és kir. Fensége Urban Fülöp herczeg udvari szállítója **Stubica templom-utca (Zágráb-megye).**

Főraktárak Budapesten:

Török József gyógyszerertárban, VI., Király-utca 12.
Dr. Egger-féle „Nádor“ gyógyszerertárban, Váci-körút 17.
Zoltán Béla gyógyszerertárban, V., Nagykorona-utca 23.

Mindenkinek szivesen megírom, hogy 20 évig béna voltam, csak **Feller-féle**

„**ELSA FLUID**“ mentett meg.

Igy ír **Stácz Mihály** B.-Szarvas.

Törv. védve.

Védjegy.

Ki egészséget szeret, rendelje csak a **Feller-féle**

„**ELSA FLUID**“

csodaszert.

Juhász István,
Dunaföldvár.